

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЗАЛУЧЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА КАФЕДРІ ФАРМАКОЛОГІЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ

Прискока А.О., Сімонов П.В., Чекман І.С.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Ключові слова: фармакологія, студенти, наукова діяльність, гурток.

Залучення студентів до наукової діяльності має важливе наукове, педагогічне та виховне значення, так як сприяє підготовці висококваліфікованих науково-педагогічних кадрів. Активну участь в науковій роботі кафедри беруть студенти – члени наукового студентського гуртка. Наукова пошукова робота студентів – один із варіантів організації навчального процесу у вищому навчальному закладі. Тому на кафедрі фармакології та клінічної фармакології значна увага приділяється участі студентів у науковій діяльності кафедри.

Історія створення наукового гуртка кафедри. Витоки кафедри фармакології беруть початок у 1841 році, коли в університеті Св. Володимира серед перших десяти була створена кафедра з назвою “Врачебное веществословие с рецептурой”. Серед завідувачів кафедри були такі видатні вчені, як М.І. Козлов, О.П. Вальтер, В.І. Дибковський, Ю.П. Лауденбах, Г.Л. Шкавера, О.І. Черкес, які приділяли велику увагу науковій роботі студентів. Свої наукові дослідження на ізольованих залозах внутрішньої секреції, селезінці, на судинах ізольованого вуха кролика Г.Л. Шкавера проводив із студентами-гуртківцями. До експериментально-фізіологічних досліджень на тваринах залучали студентів завідувачі кафедри фармакології В.І. Дибковський, П.П. Сущинський, Ю.П. Лауденбах.

Науковий студентський гурток кафедри фармакології почав активніше працювати з 1945 р., коли кафедру очолив відомий вчений, академік АМН СРСР О.І. Черкес. Олександр Ілліч особисто проводив засідання студентського наукового гуртка, прислухався до прагнення кожного студента, допомагав організовувати експериментальну роботу. Керівниками гуртка, починаючи з 1945 р., послідовно були: академік АМН СРСР Черкес О.І., професор Дмитрієва Н.М., професор Горчакова Н.О., д.м.н. Козловська О.І., д.м.н. Вікторов О.П., доцент Тихоненко В.М., доцент Борзенко І.О., д.м.н. Казак Л.І., доцент Савченко Н.В., ас. Небесна Т.Ю.

За останні роки в Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця значно підвищився науковий рівень студентських дослідницьких робіт, більш актуальною і конкретною стала їхня тематика. Для сучасного лікаря необхідне вміння творчо мислити над кожним складним клінічним випадком. Студентські наукові гуртки допомагають виховувати грамотних лікарів для практичної охорони здоров'я, а також добирати і готувати кадри

для кафедр медичних вузів та НДІ з числа найбільш обдарованих і працьовитих студентів.

Студенти готують змістовні доповіді, які ґрунтуються на сучасних поглядах щодо застосування лікарських препаратів. Для цього потрібно виявити зацікавленість студентів, запропонувати теми майбутніх наукових досліджень та допомогти дібрати матеріал, виконати практичну роботу.

Допомагають студентам у науковій роботі професор Н.О. Горчакова, доктор мед. наук Л.І. Казак, доценти Л.Г. Голота, Т.В. Кава, І.О. Борзенко, Н.В. Савченко, О.В. Шумейко, Л.І. Голопихо, О.В. Клименко, О.В. Ніцак, Т.Ю. Небесна.

Робота у науковому гуртку стала першим етапом у діяльності багатьох видатних учених, чудових фахівців. У студентські роки активним гуртківцем кафедри фармакології був член-кор. НАН і НАМН України, професор Тринус Ф.П., який багато років був директором Інституту фармакології і токсикології НАМН України, професор Чоботарьова В.Д. – багаторічний декан педіатричного факультету. Багато вихованців кафедри захистили докторські, кандидатські дисертації (Горчакова Н.О., Вікторов О.П. Ніженковська І.В., Савченко Н.В., Небесна Т.Ю.), а також у науково-дослідних інститутах (Дужак В.Г., Шапило В.Б., Бульда В.І., Свіщенко Є.П., Пархоменко О.М., Маньківський Б.М., Бурчинський С.П., Куш В.М., Таніна С.С., Ракша Л.В., Мудра І.С., Братусь О.В., Мінцир В.О., Трет'якова Т.С. та ін.).

Основними напрямками роботи студентського наукового гуртка є:

1. Пошук нових кардіо- та вазотропних сполук, а також вивчення їх фармакологічних властивостей.
2. Вивчення механізмів дії метаболітотропних препаратів (кверцетин, тіотриазолін, ангіолін, елгацин) та їх сумісного застосування з препаратами інших фармакологічних груп: антигіпертензивними, антинеопластичними та протитуберкульозними лікарськими засобами, дослідження сполук рецепторного та медіаторного типу дії;
3. Особливу увагу в останні роки гуртківці кафедри спільно з викладачами приділяють дослідженню фізико-хімічних, квантово-фармакологічних механізмів дії лікарських засобів.
4. На кафедрі фармакології та клінічної фармакології проводяться дослідження з наномедицини і нанофарма-

кології. Цією проблемою зацікавились і студенти. За ініціативи кафедри фармакології та клінічної фармакології спільно з Товариством молодих вчених і Студентським науковим товариством організовано проведення наукової конференції "Youthnanobiotech". Проведено вже чотири конференції, на яких виступали гуртківці не тільки кафедри фармакології та клінічної фармакології, а також інших кафедр університету та науково-дослідних інститутів України.

Гуртківці кафедр щорічно виступають на наукових конференціях, серед яких форуми, що проводяться у Києві: Міжнародний конгрес студентів і молодих вчених "Актуальні проблеми сучасної медицини", Міжнародна науково-практична конференція до Всесвітнього дня здоров'я, Молодіжний форум з нанобіотехнологій "Youthnanobiotech", а також конгреси і конференції, що проходять у інших обласних центрах України, наприклад, у Харкові, Луганську, Тернополі, Вінниці, Дніпропетровську, Сумах тощо.

Однією з форм участі студентів у науковій роботі є підготовка оглядових статей з актуальних питань фармакології. Для студентів підготовлені спеціальні рекомендації для написання таких робіт. Такі роботи готуються під керівництвом викладачів кафедр. Щорічно студенти спільно з викладачами готують і друкують 5-7 статей. За представлення результатів досліджень на конференціях та наукових конгресах студенти отримують дипломи за найкращі виступи та за внесок у розвиток молодіжної науки.

Студенти і аспіранти активно залучаються до представлення результатів досліджень, проведених на кафедрі, на міжнародних виставках. Так, на IV міжнародній виставці фармацевтичної промисловості Pharmprom, що проходила 15-17 жовтня 2013 року, спільними зусиллями молодих вчених та викладачів кафедри отриманий диплом "За активну участь".

Студентський науковий гурток кафедри фармакології та клінічної фармакології активно співпрацює із студентським науковим товариством, члени гуртка є дійсними членами СНТ.

Для студентів, які виявили бажання займатися експериментальною науковою діяльністю, створена можливість проведення досліджень на базі інститутів НАН і НАМН України, з якими кафедра має договори про співпрацю. Серед таких установ Інститут біологічної хімії ім. Ф.Д. Овчаренка НАН України, Інститут епідеміології та інфекційних хвороб ім. Л.В. Громашевського НАМН України, Інститут хімії поверхні ім. О.О. Чуйка НАН України, Інститут електрозварювання ім. Є.О. Патона НАН України, Інститут урології НАМН України.

За активну участь у науковому житті університету студенти отримують додаткові бали з дисциплін, що викладаються на кафедрі. Підготовка оглядових статей, дослід-

ницька діяльність зараховується студентам у вигляді індивідуальної роботи, що є додатковим стимулом для залучення бажаючих до опанування азів та основних принципів ведення наукових досліджень і оформлення публікацій.

Студентів-відмінників, які вільно володіють англійською мовою, приймали участь у науковому студентському гуртку, мають друковані наукові праці, кафедра рекомендує до включення у програму ректора університету, академіка НАМН України В.Ф. Москаленка "Старший лаборант". На сьогодні на кафедрі працюють молоді вчені, які пройшли школу "Старшого лаборанта". Це кандидати фармацевтичних наук О.В. Ніцак, Т.Ю. Небесна, аспіранти А.І. Гребельник, А.М. Дорошенко, Г.Р. Ламазян, А.О. Прискока, Д.С. Савченко, П.В. Сімонов, старший лаборант О.І. Покотило.

Студенти-гуртківці приймали активну участь у всеукраїнських олімпіадах, таких як "Фармакологія", "Фармація", а також у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. Переможцями є такі студенти: В.А. Баляк, Д.С. Каврайський, Д.В. Куян, Т.І. Нагорна, А.О. Прискока, А.М. Пузиренко, Д.С. Савченко, П.В. Сімонов, О.М. Струмінська, Ю.В. Шевченко та інші.

Залучення студентів до наукової діяльності сприяє формуванню мотивації до проведення наукових досліджень, поглибленому вивченню фармакології.

Рецензент: член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор Нетяженко В.З.

ЛІТЕРАТУРА

1. Москаленко В.Ф., Чекман І.С., Горчакова Н.О. та спів. Кафедра фармакології та клінічної фармакології: історичні етапи наукової, педагогічної та громадської діяльності // Український науково-медичний молодіжний журнал. – 2011. – №4. – С. 5 – 20.
2. Чекман І.С. Школа академіка А.И. Черкеса // Об учителях, предшественниках, старших друзьях [ред. Медведь В.И.]. – К.: ИНКОС, 2011. – С. 116 – 124.
3. Тринус Ф.П., Чекман И.С., Горчакова Н.А. и соавт. Учитель и ученики (к 100-летию со дня рождения академика А.И. Черкеса) // Современные проблемы токсикологии. – 2004. – №2. – С. 61 – 63.
4. Сімонов П.В., Цехмістер Я.В., Чекман І.С. та спів. Нанобіологія, біоміметика та природні наноструктури: фізико-хімічний та біологічний аспект. – Український науково-медичний молодіжний медичний журнал. – 2012. – №2 (спец. вип.). – С. 25 – 29.
5. Москаленко В.Ф., Яворовський О.П., Цехмістер Я.В. та спів. Природні механізми дії наноматеріалів: фізико-хімічні, фізіологічні, біохімічні, фармакологічні, токсикологічні аспекти // Український науково-медичний молодіжний медичний журнал. – 2011. – №4 (спец. вип.). – С. 21 – 26.

**НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ
ПРИВЛЕЧЕНИЯ СТУДЕНТОВ К НАУЧНОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА КАФЕДРЕ ФАРМАКОЛОГИИ
И КЛИНИЧЕСКОЙ ФАРМАКОЛОГИИ**

Прыскока А.О., Симонов П.В., Чекман И.С.

*Национальный медицинский университет
имени А.А. Богомольца, г. Киев, Украина*

Резюме. На кафедре фармакологии и клинической фармакологии значительное внимание уделяется участию студентов в научной деятельности. В статье освещена история создания научного кружка, описаны направления его работы. Члены кружка кафедры ежегодно выступают на научных конференциях, участвуют в олимпиадах и конкурсах, задействованы в подготовке обзорных статей и представлении результатов на международных выставках. Студентов-отличников, которые свободно владеют английским языком, принимали участие в научном студенческом кружке, имеют печатные научные труды, кафедра рекомендует к включению в программу "Старший лаборант". Привлечение студентов к научной деятельности способствует формированию мотивации к проведению научных исследований, к углубленному изучению фармакологии.

Ключевые слова: фармакология, студенты, научная деятельность, кружок.

**SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE
INVOLVEMENT OF STUDENTS IN THE SCIENTIFIC
WORK ON PHARMACOLOGY AND CLINICAL
PHARMACOLOGY DEPARTMENT**

A.O. Prysoka, P.V. Simonov, I.S. Chekman

Bogomolets National Medical University, Kyiv, Ukraine

Summary. Significant attention is paid to students' participation in scientific work on Pharmacology and clinical pharmacology department. The study group formation history and its focus area have been summarized in the article. Study group members participate in scientific conferences, academic competitions, and international exhibits annually, are involved in writing reviews. The department recommends including excellent students which speak English fluently, participate in meetings of study group, and have scientific publications, in 'Senior Laborant' program. An involvement of students in scientific work encourages formation of motivation in carrying out of scientific research and more profound study of pharmacology.

Key words: pharmacology, students, scientific work, study group.